

MARKUS

2:13-28

Jezus roept zondaars en stelt Zijn levende Koninkrijk boven verstarde religieuze regels.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/markus/2-13-28

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Jezus roept Levi om Hem te volgen	3 min	4
2	Tollenaars en het verzet tegen Rome	4 min	5
3	Levi als verachte medewerker van Rome	4 min	7
4	Jezus eet met tollenaars en zondaars	4 min	9
5	Zieken hebben een dokter nodig	3 min	11
6	Jezus als geneesheer van zondig Israël	4 min	12
7	Bekering als genezing van zonde	3 min	14
8	Waarom Jezus' discipelen niet vasten	3 min	16
9	Vasten als rouw, Jezus' komst als feest	4 min	18
10	De tegengestelde aanpak van Johannes en Jezus	3 min	20
11	Jezus als bruidegom en Johannes als vriend	3 min	22
12	Vasten nadat de Bruidegom is weggegaan	2 min	23
13	Persoonlijke ervaringen met vasten	2 min	25
14	Geestelijk vasten zonder vaste routine	2 min	26

15	De nieuwe lap op het oude klee	3 min	27
16	Nieuwe wijn en oude wijnzakken	2 min	28
17	Gods Koninkrijk past niet in oude structuren	2 min	29
18	Het vraagstuk rond hogepriester Abjathar	3 min	30
19	Aren plukken en de sabbatswet	2 min	32
20	De sabbat is gemaakt voor de mens	4 min	33
21	Jezus is Heer over iedere dag	2 min	34
22	Jezus' onderwijs in sabbatsconflicten	2 min	35
	Om verder te lezen		37

1

Jezus roept Levi om Hem te volgen

We keren terug naar Markus 2, waar we de vorige keer gedeeltelijk aan toegekomen zijn. In onze vorige bijeenkomst zagen we het verhaal waarin Jezus de verlamde genas die door zijn vier vrienden door het dak naar beneden werd gelaten. Wat daarna komt, vindt eveneens plaats in Kapernaüm, de plaats waar het huis van Petrus stond. Jezus werkte nu vanuit het huis van Petrus tijdens Zijn hele bediening in Galilea, die ongeveer een jaar of langer duurde. Hij maakte Zijn reizen door Galilea, maar keerde steeds terug naar Kapernaüm. Veel van de ons bekende verhalen over Jezus stammen dus uit de tijd die Hij in Kapernaüm doorbracht.

Er was in Kapernaüm een belastinginner die de verhalen over Jezus ongetwijfeld wel gehoord moet hebben, al had hij misschien geen enkele van Zijn bijeenkomsten bijgewoond. Jezus was beslist het gesprek van de stad, want bedenk dat soms de hele stad kwam en het huis probeerde binnen te komen om Hem te zien of te horen. Levi, zoals hij hier wordt genoemd — elders wordt hij Mattheüs genoemd — was in die stad belastinginner.

We lezen in vers 13 dat Jezus opnieuw naar buiten ging, naar de zee:

En Hij vertrok weer naar de zee; en heel de menigte kwam naar Hem toe, en Hij onderwees hen. En Hij ging verder en zag Levi, de zoon van Alfeüs, in het tolhuis zitten en zei tegen hem: Volg Mij! En hij stond op en volgde Hem.

MARKUS 2:13-14

Dit gebeurt werkelijk heel plotseling. Ook de beschrijving van de vissers die gehoor geven aan Jezus' oproep om Hem te volgen, lijkt heel plotseling. Maar we weten dat dit in het geval van de vissers niet hun eerste kennismaking met Jezus was. Ze hadden Hem eerder ontmoet. Misschien hadden ze in Johannes 1 wel een hele dag met Hem

doorgebracht. Vervolgens ontmoette Hij hen, minstens enkele maanden later, bij het Meer van Galilea. Zelfs toen weten we het niet zeker, maar misschien hadden ze al iets gezien en gehoord van wat Hij daar in Kapernaüm deed voordat Hij hen riep.

Hoe dan ook, het verhaal wordt verteld alsof het heel plotseling gebeurde, alsof Hij deze mensen zomaar tegenkwam, hen riep en zij alles achterlieten om Hem te volgen. Maar mannen zullen dat doorgaans natuurlijk niet doen, tenzij ze enig besef hebben van wie het is die hen roept. Deze man Levi verliet zijn functie blijkbaar zonder aarzelen. Dat zou erop wijzen dat hij al van Jezus had gehoord, of dat hij Jezus misschien op zijn minst door de straten had zien lopen. De belastingkantoren van de belastinginners stonden zo ongeveer op straat, waar voorbijgangers op de markt langskwamen. Jezus bracht tijd door in dat kleine stadje en woonde daar, dus Hij was waarschijnlijk een aantal keren langs zijn kantoor gekomen. Levi hoorde berichten over de wonderen die Jezus deed, de verbazingwekkende dingen die Jezus onderwees en de menigten die daardoor werden aangetrokken.

Het lijkt mij waarschijnlijk dat Levi, voordat Jezus hem riep, er misschien in zijn hart naar verlangde geschikt te zijn om Jezus te volgen. Toen de uitnodiging kwam, leek hij die maar al te graag aan te nemen. Hij leek er niet over te hoeven nadenken of de mogelijkheden tegen elkaar te hoeven afwegen.

2

Tollenaars en het verzet tegen Rome

Omdat hij belastinginner was, was hij natuurlijk een maatschappelijke verschoppeling. Hij was Joods, maar hij inde belastingen bij zijn Joodse volksgenoten en droeg die af aan Rome. Hij had een overeenkomst gesloten met Rome, of met een andere tussenpersoon die voor Rome werkte, om belastingen te innen en die aan de Romeinse onderdrukkers af te dragen. Zo beschouwden de Joden de Romeinen tenminste.

De Romeinen waren de Joden over het algemeen niet vriendelijk gezind, al lees je van tijd tot tijd over een vriendelijke Romeinse centurio, zoals Cornelius, of misschien die centurio van wie de dienaar ziek was en die naar Jezus kwam. Ik heb niet de indruk

dat alle Romeinen de Joden altijd uiterst vijandig gezind waren. Maar de Joden waren een onbeheersbaar volk, omdat ze geloofden dat niemand behalve God over hen mocht heersen.

De zelotenbeweging, die in het jaar 6 na Christus was ontstaan onder een man die Judas de Galileeër heette, had in feite als hoofdgedachte dat het voor een Jood onwettig is belasting aan de keizer te betalen. God is immers de Koning van Israël, en belasting afdragen aan de keizer van Rome is een verloochening van God, zei Judas. Hij kreeg veel steun onder het volk. Iedere belastingopstand zal natuurlijk wel enige steun onder het volk krijgen, zelfs als die geen religieuze grondslag heeft. Maar dit vond weerklank bij veel Joodse mensen. Ze zeiden: 'Wij zijn Gods volk. Hij is onze Koning. Waarom zouden we belasting betalen aan de keizer?' En zo begon de partij van de zeloten met deze hoofdgedachte.

Veel later in Jezus' bediening kwamen ze naar Jezus toe en vroegen Hem:

Dezen nu kwamen en zeiden tegen Hem: Meester, wij weten dat U waarachtig bent en Zich door niemand laat beïnvloeden; want U ziet de persoon van de mensen niet aan, maar U onderwijst de weg van God in waarheid. Is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet? Moeten wij betalen of niet betalen?

MARKUS 12:14

Dit speelde zich af in een klimaat van zeer felle controverse, omdat er veel mensen waren die sympathiseerden met het verzet van de zeloten tegen het betalen van belasting aan Rome. Misschien kwamen ze er niet openlijk voor uit dat ze bij die partij hoorden, omdat dit waarschijnlijk zou betekenen dat ze gekruisigd werden. De Romeinen duldden de zeloten niet wanneer ze hen konden identificeren. Het was min of meer een geheime guerrillabeweging. Toch werden ze door velen beschouwd als vrijheidsstrijders. Ze voerden aanvallen uit op Romeinse legerkampen, doodden Romeinen wanneer ze daartoe de kans kregen, enzovoort.

Het leek een beetje op de Makkabese opstand, alleen zonder succes. De Makkabese opstand had ongeveer 160 jaar voor Christus plaatsgevonden en was erin geslaagd de heidense machthebbers van Israël omver te werpen. Maar de beweging die door Judas de Galileeër was begonnen, heeft de Romeinen nooit werkelijk omvergeworpen. Toen Jeruzalem uiteindelijk werd verwoest, na het einde van het verslag van het Nieuwe Testament, in het jaar 70 na Christus, kwam dat feitelijk doordat deze Zeloten, dezelfde partij, in Galilea een nieuwe, openlijkere opstand tegen de Romeinen waren begonnen. De Romeinen stuurden zwaarbewapende troepen, en toen begon de Joodse Oorlog. Die was drieënhalf jaar lang een slachting en een bloedbad onder de Joden, totdat de Romeinen uiteindelijk ook Jeruzalem verwoestten. Deze Zeloten leken dus op de Makkabeeën, maar ze waren niet zo succesvol als de Makkabeeën. De mensen zagen hen als een beweging van vrijheidsstrijders, en de meeste gewone burgers stonden waarschijnlijk sympathiek tegenover hen.

3

Levi als verachte medewerker van Rome

Aan de andere kant waren er Joden die zeiden: ‘Waarom bewaren we hier niet gewoon de vrede? De Romeinen heersen over ons. Misschien moeten we dit aanvaarden als Gods tuchting van ons vanwege onze zonden. Waarom leren we niet gewoon om met de Romeinen te leven en hen ook te laten leven? Laten we hun belasting betalen, dan laten ze ons met rust. Ze zullen niet weggaan, maar ze zullen ons niet lastigvallen of onderdrukken als we gewoon doen wat ze van ons verlangen.’ De Romeinen waren over het algemeen redelijke mensen. Ze waren niet zoals de Assyriërs, die hun slachtoffers graag martelden en verminkten. De Romeinen wilden alleen maar dat de mensen gehoorzaamden. Ze wilden alleen maar de wereld tot gehoorzaamheid brengen. Dat was het doel van het Romeinse Rijk. Als de Joden gewoon zouden gehoorzamen, zou er veel minder conflict zijn.

Mattheüs, of Levi, zoals hij hier wordt genoemd, stond beslist aan de kant van samenwerking met Rome. Hij werkte voor Rome. Als zodanig zou hij waarschijnlijk een doelwit van de Zeloten zijn, maar ze hadden hun handen al vol aan de rechtstreekse strijd met de Romeinen. Toch zouden ze iedere Jood hebben veracht die

naar de kant van de Romeinen was overgelopen door voor de Romeinen belastingen te innen bij zijn eigen volk. Het gewone volk was sterk tegen de tollenaars gekant. De term ‘belastinginner’ komt overeen met wat in de oudere Engelse vertaling een ‘publican’ wordt genoemd. Het Joodse volk dacht buitengewoon slecht over de tollenaars, of belastinginners.

In de King James Version vinden we de uitdrukking ‘publicans and sinners’ dan ook vaak: tollenaars en zondaars. Jezus noemde die groep zelfs samen met prostituees.

Wie van deze twee heeft de wil van de vader gedaan? Zij zeiden tegen Hem: De eerste. Jezus zei tegen hen: Voorwaar, Ik zeg u dat de tollenaars en de hoeren u voorgaan in het Koninkrijk van God.

MATTHEÛS 21:31

Hoewel de tollenaars dus niet noodzakelijk een immoreel leven leidden, werden ze op één hoop gegooid met prostituees en andere zondaars, omdat ze verraders van hun volk waren. Ik weet niet of ze ooit fysiek gevaar liepen door toedoen van hun landgenoten, of dat ze alleen werden gemeden. Misschien gooiden de mensen van tijd tot tijd dingen naar hen. Wie weet? Ze werden zeer veracht.

Levi dacht waarschijnlijk dat hij eenvoudigweg niet het soort mens was dat Jezus zou aanvaarden. Er was tenslotte één discipel van Jezus — en we weten niet of hij zich op dat moment al bij de groep had aangesloten, want in de evangeliën wordt ons niet verteld wanneer hij zich aansloot — maar een van Jezus’ twaalf apostelen was Simon de Zeloot, daadwerkelijk iemand uit de partij van de Zeloten. Mattheüs daarentegen werd ook een discipel, en hij stond aan het andere politieke uiteinde van het spectrum. Jezus riep de mensen dus duidelijk niet naar de ene of de andere politieke pool van het spectrum. Hij had daarentegen een alternatieve beweging in Zijn Koninkrijk, die mensen met allerlei politieke overtuigingen aantrok, onder wie, naar blijkt, Levi.

Ik ben van mening dat Levi waarschijnlijk over Jezus had gehoord en Hem misschien had gezien. Hij voelde zich tot Hem aangetrokken en zou Hem misschien al gevolgd zijn als hij dat had gekund. Maar waarschijnlijk dacht hij dat hij niet werkelijk

aanvaardbaar was en dat Jezus vermoedelijk niet zou willen dat iemand zoals hij met Hem omging. Toch loopt Jezus langs, kijkt hem aan en zegt:

Volg mij.

De man springt eenvoudigweg op en laat zijn werk achter. Hij neemt geen opzegtermijn van twee weken in acht en vraagt ook niet: 'Hoe moet ik in mijn levensonderhoud voorzien?' Hij staat klaar om te gaan, en dus volgt hij Jezus.

4

Jezus eet met tollenaars en zondaars

En het gebeurde, toen Hij in diens huis aanlag, dat ook veel tollenaars en zondaars met Jezus en Zijn discipelen aanlagen; want zij waren met velen en waren Hem gevolgd.

MARKUS 2:15

Hier zien we dus zondaars en andere tollenaars die Jezus volgen, omdat Levi hen voor een feestmaal bij hem thuis had uitgenodigd. Dit was ongetwijfeld eenvoudigweg bedoeld als een ontvangst. Levi is zo blij dat hij bij Jezus mag zijn, dat hij Jezus en de discipelen uitnodigt om bij hem thuis aan een feestmaal deel te nemen, samen met zijn oude vrienden die eveneens waren uitgestoten.

Een rabbi bij je thuis uitnodigen terwijl je andere gasten prostituees, zondaars en tollenaars zijn, betekent in zekere zin dat je werkelijk je nek uitsteekt en zegt: 'Rabbi, zou U het erg vinden om naar een feestmaal te komen? Trouwens, de prostituees en tollenaars zullen de voornaamste gasten zijn.' Met deze uitnodiging nam hij beslist het risico afgewezen te worden. Maar hij werd ongetwijfeld bemoedigd door het feit dat Jezus hem had uitgenodigd. Jezus had niet gewacht totdat hij zijn beroep had verlaten. Hij riep hem terwijl hij nog actief belastingen inde. Zo beseftte hij dat Jezus een vriend van zondaars was, zoals Zijn critici Hem later noemden.

In zekere zin leek het feit dat Jezus deze tollenaar riep een beetje op het aanraken van de melaatse in hoofdstuk 1, zoals we hebben gezien. Want de melaatse en de tollenaar waren allebei verstotenen, maar om verschillende redenen. De melaatse kon er in elk geval niets aan doen dat hij onrein was. De tollenaar kon wel verantwoordelijk worden gehouden voor de beroepskeuze die hij had gemaakt. Hij was beslist een sociale melaatse, maar hij had vrienden van zijn eigen soort. Zoals melaatsen hun melaatsenkolonie hadden, zo hadden tollenaars hun kringen van tollenaars, samen met andere mensen die verstoten waren en waarschijnlijk uit de synagoge waren gezet, zoals prostituees en dergelijke. Soort zoekt soort. Alle mensen die door de samenleving werden afgewezen, kenden en accepteerden elkaar. Nu kwamen ze allemaal met Jezus eten.

Toen de schriftgeleerden en Farizeeën Hem met de tollenaars en zondaars zagen eten, zeiden ze tegen Zijn discipelen:

En toen de schriftgeleerden en de Farizeeën Hem zagen eten met de tollenaars en zondaars, zeiden zij tegen Zijn discipelen:
Waarom eet en drinkt Hij met de tollenaars en zondaars?

MARKUS 2:16

Werkelijk geen enkele rabbi met enig zelfrespect zou dit doen.

In het Evangelie van Lukas staat een soortgelijk verhaal. Het gaat daar eigenlijk niet over Jezus die met tollenaars eet, maar over Jezus die met een Farizeeër eet in het huis van een Farizeeër die Simon heette. Terwijl Hij daar was, kwam er echter een vrouw binnen die in die stad bekendstond als zondares. Ze begon te huilen, waste Zijn voeten met haar tranen en droogde ze met haar haar af. De Farizeeër die Hem had uitgenodigd, zei:

Toen de Farizeeër die Hem uitgenodigd had, dat zag, zei hij bij zichzelf: Deze Man zou, als Hij een profeet was, wel weten wie en wat voor vrouw het is die Hem aanraakt, want zij is een zondares.

LUKAS 7:39

Zo dachten godsdienstige mensen in die tijd. Je moet bedenken dat verontreiniging voor een Jood veel te maken had met wat je aanraakte, wat jou aanraakte en met wie je omging. Maar Jezus trok Zich daar duidelijk niets van aan. Jezus hoorde dat ze kritiek hadden op Zijn keuze van het gezelschap waarmee Hij omging. In vers 17 zei Hij tegen hen:

5

Zieken hebben een dokter nodig

En toen Jezus dat hoorde, zei Hij tegen hen: Wie gezond zijn, hebben geen dokter nodig, maar wie ziek zijn. Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen tot bekering te roepen, maar zondaars.

MARKUS 2:17

Trouwens, de woorden ‘tot bekering’ komen in sommige handschriften van dit specifieke vers niet voor. De Alexandrijnse tekst laat ‘tot bekering’ weg, maar de parallelle gedeelten in Mattheüs en, naar ik meen, Lukas bevatten die woorden allebei. We weten dus dat Jezus ze wel heeft uitgesproken, zelfs als Markus ze misschien heeft weggelaten, of als sommige handschriften van Markus ze misschien hebben weggelaten.

Jezus wist kennelijk niet wat wij over preventieve geneeskunde weten. Hij zei:

Wie gezond is, heeft geen dokter nodig.

Ik ken veel mensen die naar de dokter gaan als ze niet ziek zijn. Misschien heeft Hij gelijk. Sommige mensen worden ziek in de dokterspraktijk. Wij namen onze baby's nooit mee naar consultatiebureaus voor gezonde baby's, of überhaupt naar consultatiebureaus voor baby's. Ik zeg niet dat mensen dat niet zouden moeten doen, maar mijn vrouw was altijd bang dat ze daar iets zouden oplopen. Thuis zijn ze gezond, je neemt ze mee naar het consultatiebureau, en daar is een kind met een snotneus. Vervolgens krijgt ons kind ook een snotneus.

We lijken zo overdreven bang te zijn als het om onze gezondheid gaat. Er valt ongetwijfeld iets voor te zeggen om je te laten onderzoeken op vroege tekenen van kanker of wat dan ook. Wij hebben die mogelijkheid. We gaan soms wel naar de dokter. Ik niet, maar sommige mensen gaan als ze gezond zijn, en daar ga ik geen kritiek op leveren. Jezus wist alleen niet dat het nodig was om dat te doen, waarschijnlijk omdat ze die onderzoekstechnieken niet hadden. Maar ik houd het bij Hem. Als ik ziek ben, ga ik misschien naar een dokter. Als ik niet ziek ben, doe ik dat over het algemeen niet.

Hij zei:

Wie gezond is, heeft geen dokter nodig, maar wie ziek is wel.

Jezus keurde het dus goed dat zieke mensen naar een arts gingen. Sommige mensen denken dat het een gebrek aan geloof is om naar een dokter te gaan, maar Jezus zei dat zieke mensen een dokter nodig hebben. Hij vond niet dat een arts een ongeoorloofd beroep uitoefende, zoals een tollenaar dat misschien wel deed, of zoals men in elk geval vond dat een tollenaar dat deed. Artsen hebben hun plaats. Lukas was arts en reisde met Paulus mee, heel goed mogelijk gedeeltelijk in de rol van arts. Er staat dus eigenlijk niets in de Bijbel wat tegen artsen pleit.

In het Oude Testament staat iets over een van de koningen van Juda die een aandoening aan zijn voeten had en de artsen raadpleegde in plaats van de Heere. Dat behaagde God niet. Maar het is volgens mij beslist mogelijk om artsen te raadplegen en tegelijkertijd op God te vertrouwen. Christenen hebben daar vaak geen tegenstelling in gezien, en persoonlijk zie ik die ook niet.

6

Jezus als geneesheer van zondig Israël

Hoewel Hij uitspraken doet over artsen, gebruikt Hij dat als beeldspraak. Hij is als een arts en deze mensen zijn ziek. Ik heb in een eerdere lezing gezegd — en ik weet niet of dat onze vorige lezing over dit onderwerp was, omdat we intussen zoveel lezingen hebben gehad — dat de wonderen die Jezus deed een symbolische betekenis hadden,

en dat de genezingsbediening in het algemeen een symbolische betekenis had. Jesaja had Israël voorgesteld als een zieke man: ziek van hoofd tot voeten en vol etterende wonden die niet behandeld of verbonden waren.

Door het hele boek Jesaja heen is het steeds terugkerende thema dat Israël ziek is. Die ziekte is echter geen lichamelijke ziekte. Het is niet het soort ziekte waarvoor je naar een dokter gaat. Het is in feite een moreel probleem, in het bijzonder vervreemding van God. Wanneer je in Jesaja ver genoeg in het boek komt, begint hij erop te wijzen dat de Messias de oplossing is voor de ziekte van het volk, en dat:

Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden verbrijzeld. De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is er voor ons genezing gekomen.

JESAJA 53:5

Door Zijn lijden wordt de ziekte van het volk genezen. Dat is natuurlijk een morele ziekte. Maar in Jesaja 53:4 staat ook dat:

Voorwaar, onze ziekten heeft Hij op Zich genomen, onze smarten heeft Hij gedragen. Wij hielden Hem echter voor een geplaagde, door God geslagen en verdrukt.

JESAJA 53:4

Dat is eveneens waar. Jezus kwam en Hij genas letterlijk de ziekten van mensen. Hij nam hun zwakheden werkelijk weg.

Sommige mensen denken dat dit naar de verzoening verwijst. Maar Mattheüs citeert die specifieke passage uit Jesaja 53:4 in de context waarin Jezus al die mensen in Kapernaüm genas, die avond nadat de schoonmoeder van Petrus genezen was. Nadat Hij iedereen in de stad had genezen, zei Mattheüs dat dit vervulde wat door de profeet Jesaja geschreven was:

dat Hij onze zwakheden op Zich nam en onze ziekten droeg.

Mattheüs begreep dat die uitspraak niet ging over iets wat tijdens de verzoening gebeurde, maar over iets wat tijdens de daadwerkelijke genezingsbediening van Jezus gebeurde.

Ik geloof dat de daadwerkelijke genezingsbediening van Jezus een zichtbaar teken voor Israël was dat Hij de Genezer van hun geestelijke nood was. Dat zagen we ook in het vorige verhaal, toen de man door het dak naar beneden werd gelaten. Jezus zei:

En toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tegen de verlamde: Zoon, uw zonden zijn u vergeven.

MARKUS 2:5

Toen de vraag werd opgeworpen of Hij werkelijk het gezag had om zulke dingen te zeggen, zei Hij:

Maar opdat u zult weten dat de Zoon des mensen macht heeft op de aarde zonden te vergeven (zei Hij tegen de verlamde): Ik zeg u: Sta op, neem uw ligmat op en ga naar uw huis.

MARKUS 2:10-11

Door een aantoonbare lichamelijke genezing te verrichten, liet Hij zien dat Hij de Genezer van de geestelijke toestand was.

Ook hier legt Hij dat verband tussen ziekte en zondigheid, en tussen Hemzelf en de geneesheer van het volk, maar dan in de zin van een geestelijke geneesheer. Hij zegt dat zieke mensen naar een dokter gaan. Ik ben als de dokter voor de zondaar. Ik ben niet gekomen om rechtvaardige mensen te roepen, maar zondaars tot bekering.

7

Bekering als genezing van zonde

Wanneer mensen dit lezen, raken ze soms verontrust doordat Jezus lijkt te suggereren dat er mensen zijn die rechtvaardig zijn en geen bekering nodig hebben, maar dat Hij niet gekomen was om hen te roepen. Om die gedachte te vermijden zeggen sommigen:

‘Hij bedoelt mensen die denken dat ze rechtvaardig zijn. Er zijn mensen die denken dat ze rechtvaardig zijn. Voor hen is Hij niet gekomen.’ Maar Hij kwam ook voor hen, want ook zij zijn zondaars.

Wat Hij eenvoudigweg zegt, is dit: als mensen rechtvaardig waren, zouden ze Mij niet nodig hebben. Als iedereen gezond was, zouden dokters niet nodig zijn. Maar mensen zijn niet gezond. Mensen zijn niet rechtvaardig. Daarom hebben ze een geneesheer nodig. Ze hebben Mij nodig. Ik ben hier om een geneesheer te zijn, en Ik ben hier om hen te genezen door hen tot bekering te roepen. Dat is de genezing.

In 1 Petrus hoofdstuk 2 zinspeelt Petrus op die passage in Jesaja 53 over:

Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden verbrijzeld. De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is er voor ons genezing gekomen.

JESAJA 53:5

maar hij past die toe op de manier waarover ik het hier heb gehad, in plaats van die toe te passen op Jezus als Genezer van lichamelijke ziekten. Petrus ziet het als iets anders dan dat. In 1 Petrus hoofdstuk 2, vers 24 en 25, staat over Jezus:

Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout, opdat wij, voor de zonden dood, voor de gerechtigheid zouden leven. Door Zijn striemen bent u genezen. Want u was als dwalende schapen; maar u bent nu bekeerd tot de Herder en Opziener van uw zielen.

1 PETRUS 2:24-25

Vervolgens legt hij in het volgende vers uit wat die regel betekent. ‘Want’ betekent ‘omdat’. De reden waarom ik zei dat je door Zijn striemen genezen bent, is dat je was als een schaap dat afdwaalde. Je was vervreemd. Dat is je ziekte. Jouw ziekte was, net als de ziekte van Israël, dat je door de zonde vervreemd was, alsof je van God

afdwaalde. Maar nu ben je teruggekeerd. Dat is je genezing: de genezing van je afdwaling, de genezing van die vervreemding. Je bent nu teruggekeerd naar de Herder en Opziener van je ziel.

Petrus begrijpt 'door Zijn wonden zijn jullie genezen' als volgt: vroeger dwaalden jullie rond, maar nu zijn jullie teruggekeerd. Je zondigde, maar je bent teruggeroepen tot bekering. De genezing is tot bekering komen. Zondaars zijn geestelijk gesproken ziek, en bekering is het geneesmiddel. Jezus zei: 'Ik ben als de dokter die komt en deze mensen oproept de pil in te nemen, het geneesmiddel in te nemen.'

Hij wijst de Farizeeën terecht met een buitengewoon redelijk klinkende rechtvaardiging van Zijn handelwijze. Ze waren niet tevreden, maar ze waren wel tot zwijgen gebracht. We weten dat ze niet tevreden waren, omdat Hij er later op wees dat ze over Hem zeiden dat Hij een vriend van zondaars, een dronkaard en een veelvraat was. Dat zeiden ze vanwege dit soort omgang.

8

Waarom Jezus' discipelen niet vasten

Maar nu wordt Hij op een ander punt bekritiseerd, niet alleen door de Farizeeën, maar ook door de discipelen van Johannes de Doper. In vers 18 waren de discipelen van Johannes en de Farizeeën aan het vasten. De Farizeeën vastten tweemaal per week, en ongetwijfeld deden de discipelen van Johannes hetzelfde. Ze vastten allebei op dezelfde dagen, dus ongetwijfeld hadden de discipelen van Johannes dezelfde twee vastendagen per week overgenomen. Ik ben vergeten welke dagen dat waren. Ik denk dat het maandag en donderdag was, als ik het me goed herinner, maar het doet er eigenlijk niet toe. De Farizeeën vastten twee dagen per week, en dit was een van die dagen.

De discipelen van Johannes waren ook aan het vasten, maar de discipelen van Jezus vastten niet. Ze waren zelfs in het huis van de tollenaar een feestmaal aan het eten. Ze handelden dus niet bepaald in dezelfde geest als de asceet die niet alleen zonde

vermijdt, maar zelfs voedsel. De discipelen van Jezus worden hierover ter verantwoording geroepen, en Jezus Zelf natuurlijk ook. Ze kwamen naar Hem toe en zeiden:

En de discipelen van Johannes en van de Farizeeën vastten; en zij kwamen en zeiden tegen Hem: Waarom vasten de discipelen van Johannes en van de Farizeeën wel en waarom vasten Uw discipelen niet?

MARKUS 2:18

Toen zei Jezus tegen hen:

En Jezus zei tegen hen: De bruiloftsgasten kunnen toch niet vasten terwijl de Bruidegom bij hen is? Zolang zij de Bruidegom bij zich hebben, kunnen zij niet vasten, maar de dagen zullen komen dat de Bruidegom van hen weggenomen zal zijn, en dan, in die dagen, zullen zij vasten.

MARKUS 2:19-20

Dit is een van de weinige plaatsen waar Jezus iets zegt over het onderwerp vasten. Voor zover ik me herinner, zijn er eigenlijk maar twee andere plaatsen, en één daarvan wordt in de handschriften betwist. Op één plaats zei Hij:

En Hij zei tegen hen: Dit soort kan nergens anders door uitgaan dan door bidden en vasten.

MARKUS 9:29

of:

bidden en vasten.

In de Bergrede noemt Hij het vasten natuurlijk ook. Hij zegt tegen de discipelen in Mattheüs 6:

Wanneer u een liefdegave geeft, wees dan niet zoals de huichelaars. Wanneer u bidt, wees dan niet zoals de huichelaars. Wanneer u vast, wees dan niet zoals de huichelaars.

MATTHEÛS 6:2,5,16

Jezus ging er dus kennelijk van uit dat Zijn discipelen inderdaad zouden vasten, net zoals ze zouden bidden en aalmoezen zouden geven. Maar ze moesten het niet doen zoals de huichelaars het deden. Dat komt echter niet neer op een gebod aan hen om te vasten. Hij zei niet: 'Gij zult een bepaald aantal dagen per jaar of per week vasten.' Hij zei alleen:

En wanneer u vast, toon dan geen droevig gezicht, zoals de huichelaars. Zij vervormen namelijk hun gezicht, zodat zij door de mensen gezien worden als zij vasten. Voorwaar, Ik zeg u dat zij hun loon al hebben.

MATTHEÛS 6:16

Ook hier geeft Hij niet werkelijk een gebod om te vasten. Hij voorziet alleen dat het zal gebeuren: 'Mijn discipelen zullen vasten wanneer Ik niet meer bij hen ben, maar wanneer Ik bij hen ben, is het als een bruiloft.'

9

Vasten als rouw, Jezus' komst als feest

Je vast niet op bruiloften. Bruiloften zijn niet bedoeld om te rouwen, en vasten is bedoeld om te rouwen. Bruiloften zijn een feest. Dit is heel belangrijk: Jezus zag Zijn eigen bediening als een feest, waardoor het volkomen ongepast was om te rouwen en

te vasten. Hoewel Hij mensen tot bekering riep, riep Hij hen tot een vreugdevolle bekering. Hij riep hen tot een bekering waarover Hij zei dat alle engelen in de hemel zich verheugen wanneer één zondaar zich bekeert.

Israël heeft zich vaak bekeerd in stof en as, met vasten en rouw. Misschien zijn er momenten waarop je weinig anders kunt doen. Je bent dan zo gebroken over je zonden dat je bijna niet anders kunt dan rouwen. Maar Jezus' gedachte was: 'Ik roep mensen tot bekering. Dat is als een zieke die beter wordt.' Dat is iets om je over te verheugen. Dat is iets waar zelfs God Zich over verheugt. Dit is geen tijd om te rouwen. Dit is een tijd om feest te vieren, zoals bij een bruiloft.

Als je de parallel hiervan in Mattheüs 9 bekijkt, is het nogal interessant dat Jezus het iets anders verwoordt. In Mattheüs 9 zegt Hij in vers 15:

Jezus zei tegen hen: De bruiloftsgasten kunnen toch niet treuren zolang de Bruidegom bij hen is? Maar de dagen zullen komen dat de Bruidegom van hen weggenomen zal zijn, en dan zullen zij vasten.

MATTHEÛS 9:15

Merk op dat in de versie van Mattheüs 'vasten' en 'rouwen' als onderling verwisselbaar worden gebruikt. In Markus staat op beide plaatsen het woord 'vasten', maar Mattheüs heeft op de eerste plaats 'rouwen', omdat vasten daar in feite om draaide.

Hoewel de Joden in het Oude Testament vrij vaak vastten, werd dat eigenlijk maar op één dag van het jaar geboden. Die dag was de Grote Verzoendag. De Joden moesten vasten, naast alle andere ceremoniën die op deze ene dag van het jaar plaatsvonden. Maar op geen enkel ander moment gebood God hun om te vasten.

De Joden stelden voor zichzelf veel dagen van het jaar vast als traditionele vastendagen, met name vier dagen. Het boek Zacharia spreekt daarover. Nadat ze na de ballingschap uit Babylon waren teruggekeerd, vroegen ze zich af: 'Moeten we deze

vastendagen nog steeds in acht nemen?’ Zacharia zegt: ‘God heeft jullie om te beginnen nooit gezegd dat jullie moesten vasten. Vasten jullie voor Hem? Vasten jullie uit zelfmedelijden?’

Ze vastten op de jaarlijkse gedenkdag van de dag waarop Jeruzalem door de Babyloniërs was belegerd. Ze vastten op de jaarlijkse gedenkdag van de dag waarop een bres in de muren was geslagen. Ze vastten op de jaarlijkse gedenkdag van de verbranding van de tempel. En ze vastten op de jaarlijkse gedenkdag van de moord op Gedalja, de gouverneur vanwege wie de Babyloniërs uiteindelijk kwamen en Jeruzalem verwoestten.

Met andere woorden, ze vastten op vier dagen die hen herinnerden aan rampen waaronder ze hadden geleden. Maar die rampen waren oordelen van God, en God had hun niet gevraagd daarover te rouwen. Hij zei zelfs tegen Ezechiël dat hij niet moest rouwen om de val van Jeruzalem. De vrouw van Ezechiël stierf op de dag waarop Jeruzalem werd belegerd, en God zei: ‘Vast niet. Rouw niet. Doe geen van de traditionele rouwgebruiken vanwege de dood van je vrouw, want Ik wil dat je voor de mensen uitbeeldt dat dit niet het moment is om te rouwen omdat Jeruzalem ten onder gaat. Dat is iets goeds. Het moet ten onder gaan. Het is slecht. Het is een slechte stad. Het oordeel van God is goed, en het is niet iets waarover gerouwd moet worden.’

10

De tegengestelde aanpak van Johannes en Jezus

Toch rouwden de Joden en vastten ze regelmatig, in feite om zich ellendig te voelen over wat hun was overkomen. Maar God had hun nooit geboden dat te doen. En natuurlijk hadden de Farizeeën daar nog veel meer vastendagen aan toegevoegd. Ze vastten tweemaal per week. Maar nogmaals, vasten werd gewoonlijk in verband gebracht met rouw, terwijl Jezus’ bediening meer wegheeft van feestvieren. Jezus maakte zelfs een duidelijk onderscheid tussen de geest van Zijn bediening en die van Johannes de Doper. Omdat we nu naar Mattheüs kijken, moet je een paar bladzijden verder bladeren naar Mattheüs 11.

Mattheüs 11. In Mattheüs 11:16-19 zei Jezus:

Maar waarmee zal Ik dit geslacht vergelijken? Het is zoals de kinderen die op de markt zitten en hun vriendjes toeroepen: Wij hebben voor jullie op de fluit gespeeld, maar jullie hebben niet gedanst; wij hebben klaagliederen voor jullie gezongen, maar jullie hebben geen rouw bedreven.

MATTHEÛS 11:16-17

Vervolgens past Jezus dit toe. Hij zegt:

Want Johannes is gekomen, hij at niet en hij dronk niet, en ze zeggen: Hij heeft een demon. De Zoon des mensen is gekomen, Die wel at en dronk, en ze zeggen: Ziedaar, een vraatzuchtig mens en een drinker, een vriend van tollenaars en zondaars. Maar de Wijsheid is gerechtvaardigd door Haar kinderen.

MATTHEÛS 11:18-19

Dat wil zeggen: hij vastte.

Hier maakt Jezus heel duidelijk dat God de Joden op twee manieren had aangesproken. De ene manier was een oproep tot bekering, zoals Johannes de Doper hen had opgeroepen zich te bekeren, te vasten en te rouwen. Jezus had hen opgeroepen feest te vieren. Het leek op kinderen op de markt die andere, onwillige kinderen probeerden over te halen met hen mee te spelen. Ze zeggen: 'Laten we een vrolijk spel spelen. Laten we een danslied spelen. Laten we dansen.' Wil je niet dansen? Dan kunnen we een klaaglied spelen en rouwen. Wil je dat ook niet? Je wilt helemaal niets doen, hè? Je reageert op geen enkele manier waarop we je benaderen.

Jezus zegt dat deze generatie zo is. Johannes komt met de ene benadering en jullie zeggen: 'Hij heeft een religieuze geest. Hij heeft een demon.' Dus kom Ik, zegt Jezus, met een andere benadering, met de tegenovergestelde benadering, en daar klagen jullie ook over.

Het is interessant dat Jezus dit contrast trok tussen Zijn eigen benadering en die van Johannes de Doper. Want nu zeggen de discipelen van Johannes de Doper: ‘Waarom vasten Uw discipelen niet?’ Jezus antwoordt in wezen dat ze niet rouwen of verdrietig zijn. Ze zijn op een feest, om precies te zijn op een bruiloftsfeest.

11

Jezus als bruidegom en Johannes als vriend

Deze specifieke vergelijking van Zijn bediening met een bruiloftsfeest was ongetwijfeld bedoeld om hen te herinneren aan iets wat hun eigen meester, Johannes de Doper, bij een andere gelegenheid tegen hen had gezegd. Als Jezus hun aandacht daar niet op wilde vestigen, dan is het wel heel toevallig dat Hij dit tegen de discipelen van Johannes zei. In Johannes 3 waren de discipelen van Johannes naar Johannes toe gekomen en hadden ze geklaagd dat de populaire beweging zich had verplaatst van het leiderschap van Johannes de Doper naar het leiderschap van Jezus. Er kwamen grotere aantallen mensen naar Jezus om gedoopt te worden dan naar Johannes. Johannes maakte zich daar niet druk om.

Johannes antwoordde in Johannes 3:27:

Johannes antwoordde en zei: Een mens kan niets aannemen, als het hem niet uit de hemel gegeven is.

JOHANNES 3:27

De discipelen van Johannes waren bezorgd omdat Johannes, hun meester en rabbi, aan populariteit verloor, terwijl Jezus aan populariteit won. Johannes zegt dat het tijd is om zich te verheugen. De bruid komt naar de bruidegom. Jezus is de bruidegom en deze mensen zijn de bruid. Hoort de bruidegom de bruid niet te krijgen? Ik niet. Ik ben de vriend van de bruidegom. Ik zal me verheugen zoals de vrienden van de bruidegom dat op zijn bruiloft doen. Hij zegt: ‘Ik heb het stokje doorgegeven.’

‘De vriend van de bruidegom’ was in Israël werkelijk een specifieke titel voor iemand die een bepaalde rol bij het huwelijk vervulde. Hij was zoiets als de huwelijksbemiddelaar. De vriend van de bruidegom was de man die namens hem naar

de ouders van de bruid ging om namens de bruidegom met hen te onderhandelen, enzovoort. Johannes zegt dus: 'Ik ben hier als het ware de huwelijksbemiddelaar.' De huwelijksbemiddelaar heeft zijn rol te vervullen, maar er komt een moment waarop de bruid naar de bruidegom gaat. Dan heeft de huwelijksbemiddelaar geen verdere rol meer, behalve zich erover te verheugen dat de bruid naar de bruidegom is gegaan.

Johannes zelf zat inmiddels in de gevangenis en zijn discipelen waren niet meer bij hem, maar ze waren hem nog steeds trouw. Jezus herinnert hen eraan: 'Dit is een bruiloft en Ik ben de bruidegom. De vrienden van de bruidegom gaan toch niet vasten of rouwen terwijl ze op de bruiloft zijn?' Jezus neemt een beeldspraak die Johannes de Doper bij zijn eigen discipelen had gebruikt en brengt die opnieuw bij hen onder de aandacht.

Of dit dezelfde discipelen van Johannes waren, weet ik niet. Maar ik vermoed dat Johannes op dat moment niet veel discipelen meer had. Johannes had gezegd:

Daar is het Lam van God, en we weten dat enkele van zijn discipelen Jezus volgden. Ik weet niet goed waarom iemand dat niet zou doen als hij een discipel van Johannes was. Waarom zouden ze bij Johannes blijven wanneer hij zegt: 'Dat is het Lam van God. Dat is de Messias, en ik ben hier alleen maar om van Hem te getuigen'? Het lijkt erop dat het aantal discipelen dat Johannes nog had heel klein moet zijn geweest, vooral nadat hij gevangen was gezet. Het zou me dus niet verbazen als dit dezelfde mannen waren tegen wie Johannes de Doper die vergelijking met een bruiloft had gebruikt.

12

Vasten nadat de Bruidegom is weggegaan

Maar Jezus is nog niet klaar. Hij zegt dat ze zullen vasten wanneer de Bruidegom van hen weggenomen is. Jezus voorspelt dus wel dat Zijn mensen zullen vasten. Daar zal aanleiding toe zijn. Maar het is niet helemaal duidelijk over welke periode Hij het heeft. In elk geval is niet iedereen het daarover eens. Want als vasten eenvoudigweg rouwen betekent, bedoelt Hij misschien dat ze zouden rouwen gedurende de drie

dagen waarin Hij van hen weggenomen en gedood was. De discipelen rouwden beslist, hoewel ze niet vastten. Dat weten we omdat Jezus, toen Hij na Zijn opstanding onverwacht verscheen, zei:

Hebben jullie iets te eten?

Ze hadden al wat eten klaargemaakt. Ze waren niet aan het vasten. Maar als vasten eenvoudigweg rouwen betekent en niet werkelijk verwijst naar letterlijk vasten, dan zegt Hij misschien dat ze zullen vasten wanneer de Bruidegom niet meer bij hen is. Dat zijn dan de drie dagen waarin Hij dood was.

Ik denk echter dat het meer gaat om het moment waarop Hij blijvend van hen wordt weggenomen, zoals toen Hij werd opgenomen in de hemel. Het is niet zozeer dat we rouwen, maar er zijn gelegenheden om te vasten, en die vind je in het boek Handelingen. In Handelingen hoofdstuk 13 bijvoorbeeld waren de leiders van de gemeente in Antiochië aan het vasten, bidden en zoeken naar de Heere, toen de Heilige Geest tot hen sprak en zei:

En terwijl zij de Heere dienden en vastten, zei de Heilige Geest:
Zonder voor Mij zowel Barnabas als Saulus af voor het werk
waartoe Ik hen geroepen heb.

HANDELINGEN 13:2

Dat staat in de openingsverzen van Handelingen 13. We zien dat de gemeente bij die gelegenheid vastte, of in elk geval dat de leiders vastten.

Maar nogmaals, nergens in de Bijbel, in het Nieuwe Testament, wordt christenen geboden te vasten. Jezus zei:

Maar de dagen zullen komen dat de Bruidegom van hen
weggenomen zal zijn, en dan, in die dagen, zullen zij vasten.

MARKUS 2:20

en misschien bedoelde Hij daarmee dat ze zouden vasten wanneer ze zich zo voelden. Hij stelt vasten tenslotte gelijk aan rouwen. Hij zei dat ze nu niet vasten omdat ze niet ongelukkig zijn, maar dat er tijd genoeg zal zijn om ongelukkig te zijn wanneer Hij weg is. Er zullen verdrietige perioden voor hen zijn. Er zullen momenten zijn waarop ze vasten.

13

Persoonlijke ervaringen met vasten

Vroeger dacht ik dat het goed en belangrijk was om minstens één dag per week uit te kiezen om te vasten. De Farizeeën deden het twee dagen per week. Natuurlijk deden ze het alleen overdag, ongeveer zoals moslims tijdens de ramadan. Moslims vasten elk jaar veertig dagen tijdens de ramadan. Dat klinkt indrukwekkend, totdat je ontdekt dat ze het alleen doen zolang de zon op is. Wanneer de zon ondergaat, eten ze zich helemaal vol. Ze eten één maaltijd vóór zonsopgang en nog een maaltijd na zonsondergang. Ze eten eenvoudigweg niet gedurende de uren dat het licht is en noemen dat veertig dagen vasten. De Farizeeën deden hetzelfde. Het was gedurende de uren dat het licht was.

Vroeger dacht ik dat het goed zou zijn om één dag per week te nemen en vierentwintig uur te vasten, en dat heb ik een tijdlang gedaan. In diezelfde periode vastte ik aan het einde van elke maand drie dagen. Ik vastte dus één dag per week en aan het einde van elke maand drie dagen. Ik dacht: „Nou, dat zou genoeg moeten zijn om mij geestelijk te maken.” Maar ik ontdekte dat het soms een positieve uitwerking had op mijn besef van God en op mijn geestelijke toestand, en soms niet. Wanneer dat niet zo was, moest ik me afvragen: „Waarom doe ik dit? Haal ik hiermee een wit voetje bij God? Verdien ik hier op de een of andere manier iets mee? Als het bij deze gelegenheid geen geestelijk nut voor mij heeft, is dit misschien niet wat ik nu hoor te doen.”

Ik kan niet voor iemand anders spreken, maar op grond van wat Jezus hier zei, denk ik zelf dat je niet vast wanneer je gelukkig bent. Je vast wanneer je verdrietig bent. Er zijn momenten geweest waarop ik heb gevast omdat er sprake was van een crisis. Iemand om wie ik gaf, zat in moeilijkheden. Er was iets om verdrietig over te zijn, iets om over

te treuren, iets waarop ik me moest richten omdat het aandacht nodig had, omdat niet alles in orde was. Dat zijn goede momenten om te vasten. Dat zijn natuurlijke momenten om te vasten, en het is logisch om op zulke momenten te vasten.

14

Geestelijk vasten zonder vaste routine

Als mensen op andere momenten vasten, zal ik hen niet bekritisieren. Maar ik zou wel zeggen dat altijd het gevaar bestaat dat je iets institutionaliseert. Wanneer de Heilige Geest mensen ertoe leidt bij een bepaalde gelegenheid iets te doen, zeggen mensen: „Dat was goed. Dat ga ik elke week doen. Dat ga ik twee keer per week doen. Dat ga ik volgens dit vaste schema doen.” Soms, wanneer je de dingen waarbij God je gezegend heeft volgens een schema begint te doen, brengen die niet automatisch die zegen met zich mee. God en het geleid worden door de Geest zijn de zegen. Ik geloof dat Hij je er op bepaalde momenten toe zal leiden te vasten.

Als je nooit vast, is het mogelijk dat je nooit echt de last van de Heere draagt. Of misschien raak je niet werkelijk betrokken bij voorbede in ernstige crisissituaties waarover christenen zich zorgen zouden moeten maken. Aan de andere kant, als je eenmaal per week, tweemaal per week of volgens een ander vast patroon een vastendag inplant, zal ik dat weliswaar niet bekritisieren, maar ik vermoed dat je zult merken dat het soms heel routinematig wordt. Dan merk je dat je tegen jezelf zegt: „Waarom doe ik dit?”

Tegenwoordig zeggen mensen misschien: „Ik verbrand tenminste calorieën. Ik zal een paar kilo afvallen,” of: „Het is gezond. Het reinigt mijn spijsverteringsstelsel.” Maar dat zijn niet de redenen waarom mensen in Bijbelse tijden vastten, en het is ook helemaal niet iets geestelijks. Er zijn goede redenen om voor je gezondheid te vasten, maar dat is een andere kwestie. Hier gaat het over vasten als geestelijke activiteit. Ik denk dat ons vasten moet overeenkomen met de gesteldheid van ons hart of met onze stemming. Als we bedroefd of verontrust zijn, of ons ergens zorgen over maken, dan denk ik dat vasten op zulke momenten zinvol is. Voor jou kan het op andere momenten zinvol zijn, maar voor mij is het op zulke momenten zinvol.

15

De nieuwe lap op het oude klee

Nu gaat Hij in vers 21 verder:

En niemand naait een lap niet-gekrompen stof op een oud bovenkleed; anders scheurt de nieuwe aangenaide lap iets af van het oude bovenkleed en ontstaat er een ergere scheur.

MARKUS 2:21

Wat Hij bedoelt, is natuurlijk dat wanneer je het kledingstuk wast, de ongekrompen stof alsnog zal krimpen. Het oude kledingstuk is al heel vaak gewassen en zal niet verder krimpen. Maar als je een gat in een gekrompen kledingstuk verstelt met een ongekrompen lap stof, zal die krimpen, aan de randen trekken, loskomen en schade veroorzaken.

Ik weet dat omdat ik vroeger, in mijn hippietijd, deels voor mijn imago en deels uit noodzaak, voortdurend lappen op mijn broeken moest zetten. Als hippie hoorde het ook bij je imago om lappen op je spijkerbroek te hebben. Maar ik had echt een geweldige broek waarop geen enkel stukje van de oorspronkelijke spijkerstof meer zichtbaar was. Er zaten geen grote lappen op, maar allemaal kleine lapjes, die echt over gaten heen waren gezet. Ze zaten er niet alleen maar als hippie-onderscheidingstekens op. De stof van mijn broek sleet echt op heel veel plekken door.

Ik ontdekte dat wanneer de stof echt oud werd, de lap zelf, ook zonder te krimpen, de neiging had om los te trekken op de plek waar je hem had vastgenaaid, omdat de oude stof broos was. Tegenwoordig laat ik mijn broeken gewoonlijk niet meer zo oud worden. Dat gebeurt des te meer als je er ongekrompen stof op zet en hem wast, want die stof zal nog harder aan het oude materiaal trekken. Jezus zei dat je zoiets eenvoudigweg niet doet. Het is niet verstandig. Dan vermeng je dingen die niet hetzelfde zijn.

In het Oude Testament staat een wet die voorschreef dat je niet twee soorten graan op dezelfde akker mocht zaaien en geen kledingstuk mocht dragen dat deels van wol en deels van linnen was. Dit is geen morele kwestie, maar een ceremoniële kwestie. Die wet hield in wezen in dat je ongelijksoortige dingen niet vermengt. Je brengt een os en een ezel niet samen onder hetzelfde juk. Je vormt geen ongelijk span met ongelovigen. Dingen die moreel ongelijksoortig zijn, moeten niet met elkaar worden verbonden. Jezus zegt dat hier iets geestelijk ongelijksoortigs is: jullie beweging en de Mijne. Jullie vasten tweemaal per week. Dat is jullie idee van godsdienst; het is niet het Mijne.

16

Nieuwe wijn en oude wijnzakken

Hij geeft nog een voorbeeld dat lijkt op dat van de lap. In het volgende vers zegt Hij:

Ook doet niemand nieuwe wijn in oude leren zakken; anders doet de nieuwe wijn de zakken barsten en stroomt de wijn eruit en gaan de zakken verloren; maar nieuwe wijn moet men in nieuwe zakken doen.

MARKUS 2:22

Wijnzakken werden van geitenhuid gemaakt. Ze leken in wezen op die zakken waarin mensen water meenemen, gemaakt van geitenhuid met de vacht er nog aan. Zo zagen ze eruit, alleen waren ze groter, waarschijnlijk ongeveer zo groot als een geit. Er zat veel wijn in. Ze namen de hele huid van de geit en naaiden die tot een zak die vloeistof kon bevatten. In deze zak van geitenhuid deden ze de nieuwe wijn, die kort daarvoor uit geoogste druiven was geperst.

Wanneer wijn gist, komen er gassen en andere bijproducten vrij. Maar de nieuwe wijn werd in de zak afgesloten. Er was geen opening waardoor de lucht kon ontsnappen, geen ontluichtingsgat. Daarom had de wijn tijdens het gisten meer ruimte nodig. Gelukkig kan een verse geitenhuid uitrekken. Leer is soepel; het rekt uit. Als je een paar nieuwe schoenen koopt die iets te strak zitten, draag je ze een tijdje en dan

zitten ze niet meer zo strak, omdat het leer uitrekt. Op dezelfde manier rekte een zak van geitenhuid, een wijnzak, uit om ruimte te bieden aan het uitzetten van de gistende wijn.

Maar wanneer dat eenmaal was gebeurd, was hij helemaal uitgerekt. Wanneer de wijn op is, houd je deze oude wijnzak over. Daar doe je geen nieuwe wijn in, want die nieuwe wijn zal nog steeds moeten uitzetten en de geitenhuid kan daar geen ruimte meer voor bieden. De geitenhuid is te broos. Hij is niet nieuw meer. Hij kan niet verder uitrekken. Hij kan geen ruimte bieden aan groei en leven.

17

Gods Koninkrijk past niet in oude structuren

Jezus geeft twee illustraties die hetzelfde punt maken. De lap van ongekrompen stof zal veranderen; hij zal krimpen. Je maakt hem niet zo vast aan iets wat die verandering niet kan opvangen dat hij er niet meer van los te maken is, zoals aan een al gekrompen kledingstuk. Hij zal eraan trekken. Hij zal er niet mee samengaan. Zo stop je ook geen nieuwe wijn, die nog verandert en levend en dynamisch is, in een broze structuur die deze verandering niet kan opvangen.

Jezus zegt: „Jullie denken dat Ik Mijn beweging moet proberen op te sluiten in die structuren, omdat jullie tweemaal per week vasten en met dat godsdienstige gedoe bezig zijn? Nee.”

Echt niet. Mijn beweging leeft. Mijn beweging is dynamisch. Ze is als nieuwe wijn. Jullie beweging is als een oude wijnzak. Ik ga niet proberen datgene wat het Koninkrijk van God is in te perken. Het is dynamisch, zoals een zaadje dat groeit, of zoals zuurdeeg dat zich verspreidt, of zoals een klein rotsblok dat uitgroeit tot een grote berg. Mijn beweging, het Koninkrijk van God, zal zich verspreiden en uitbreiden. En ze zal de grenzen van wat jullie religieuze stelsel toestaat, verre overschrijden. En dat gebeurde natuurlijk ook, want uiteindelijk schafte Hij de spijswetten en allerlei andere dingen af.

In wezen zegt Hij: ‘Wat Ik hier doe, is als iets wat leeft en dynamisch is, en het zal veranderen. Het is niet statisch. Het is niet verstard zoals jullie religieuze ideeën. Verwacht alsjeblieft niet van Mij dat Ik zo dwaas ben dat Ik Mijn beweging aan die van jullie probeer te verbinden. Die van jullie is al helemaal gekrompen. Ze heeft al haar veranderingen doorgemaakt. Ze zal niet mee kunnen gaan met de veranderingen die Mijn beweging zal teweegbrengen.’

18

Het vraagstuk rond hogepriester Abjathar

Dan vers 23:

En het gebeurde dat Hij op een sabbat door de korenvelden ging; en Zijn discipelen begonnen onder het lopen aren te plukken. En de Farizeeën zeiden tegen Hem: Zie, waarom doen zij op de sabbat iets wat niet geoorloofd is? En Hij zei tegen hen: Hebt u nooit gelezen wat David deed toen hij in nood verkeerde, en hij honger had, en zij die bij hem waren? Hoe hij het huis van God binnengegaan is ten tijde van Abjathar, de hogepriester, en de toonbroden gegeten heeft, die niemand mag eten behalve de priesters, en ze ook gegeven heeft aan hen die bij hem waren? En Hij zei tegen hen: De sabbat is gemaakt ter wille van de mens, niet de mens ter wille van de sabbat. Daarom, de Zoon des mensen is Heere, óók van de sabbat.

MARKUS 2:23-28

Er is één probleem met dit specifieke verhaal in het Evangelie van Markus. Hij vermeldt dat David het huis van God binnenging in de dagen van de hogepriester Abjathar. Feitelijk was de hogepriester toen David dit deed niet Abjathar. Abjathar was de zoon van de hogepriester, hoewel hij later hogepriester werd. Abjathar leefde in die

tijd, en sommigen denken dat Jezus proleptisch over Abjathar spreekt als de hogepriester. Dat wil zeggen: hij was later de hogepriester en kwam later als zodanig bekend te staan.

Ik geloof dat ik in onze serie over het gezag van de Schrift misschien het voorbeeld heb gegeven dat wij zouden kunnen zeggen: ‘President Washington gooide als jongen een zilveren dollar over de Potomac.’ Als jongen was hij niet president Washington. Hij werd als volwassen man president Washington. Maar als we zeggen dat president Washington als jongen dit of dat deed, noemen we hem proleptisch president. We noemen hem zoals we hem later hebben leren kennen en ons hem altijd zullen herinneren, maar we spreken over een tijd voordat hij dat was.

Jezus zou de naam van Abjathar op die manier proleptisch kunnen gebruiken, aangezien Abjathar later inderdaad de hogepriester werd. Toch zouden sommigen zeggen dat dit gewoon een vergissing is. Het zou, neem ik aan, een overschrijffout kunnen zijn, maar het is niet zo belangrijk. Er is meer dan één manier om het op te lossen. Daarom is het niet gerechtvaardigd om er veel tijd aan te besteden, je er zorgen over te maken of ermee te blijven puzzelen.

Wat mij betreft zou het een proleptische verwijzing naar Abjathar als hogepriester kunnen zijn. Als er werkelijk geen andere duidelijke oplossingen waren, zou het zelfs kunnen dat een of andere schriftgeleerde de naam van Abjathar heeft ingevoegd, want die staat niet in de parallelle gedeelten in de andere Evangeliën. In de parallelle gedeelten wordt de naam van Abjathar niet vermeld. Misschien stond die dus niet eens oorspronkelijk in Markus en heeft een of andere schriftgeleerde hem toegevoegd. Wie weet? Ik ga daar geen halszaak van maken. Het is alleen de enige kwestie die ik hier ter sprake wilde brengen, omdat ze ter sprake wordt gebracht door mensen die naar fouten in de Bijbel zoeken. Het verhaal en het onderwijs zijn belangrijker.

19

Aren plukken en de sabbatswet

De discipelen liepen door de korenvelden. Het was sabbat. Ze aten koren dat ze plukten en in hun handen wreven, dus technisch gezien was dat arbeid, werk. Onder de wet mocht je op de sabbat geen enkel werk doen, en daarom werden ze daarop bekritiseerd.

Ze werden niet bekritiseerd omdat ze het koren van iemand anders plukten. Dat was volgens de wet in Deuteronomium 24 juist toegestaan. Iemand die door het korenveld van een ander liep, mocht een paar aren plukken en daarvan eten. Hij mocht niet met een schepelmand het veld in gaan en koren meenemen. Hij mocht niet op het veld van een ander oogsten, maar hij mocht een handvol of twee nemen en opeten. Dat was uitdrukkelijk toegestaan.

Maar de Farizeeën zouden zeggen: 'Het is toegestaan, maar niet op de sabbat, want daarvoor moet je tarwe oogsten en dorsen.' En dus zeiden ze: 'Jouw discipelen overtreden de sabbat. Ze doen iets wat ze op de sabbat volgens de wet niet mogen doen.'

Sommige mensen denken dat die kritiek onterecht was. Ze denken: 'De discipelen overtraden de sabbat beslist niet, want Jezus leek hen hier te verdedigen. Dat zou Hij dus niet doen als ze de sabbat overtraden.' Daarom zeggen ze: 'Wat Jezus werkelijk deed, was niet de sabbat overtreden, maar alleen ingaan tegen de opvattingen van de Farizeeën over hun traditionele regels voor de sabbat.'

Maar dat is niet wat Jezus zei. Jezus zou een ander soort antwoord hebben gegeven als ze de sabbat niet overtraden. Het antwoord dat Hij gaf, was dat David zelf ooit iets deed wat ongeoorloofd was, werkelijk ongeoorloofd. Hij at de toonbroden. Het was hem en de mensen die bij hem waren niet geoorloofd daarvan te eten, omdat ze geen priesters waren en alleen de priesters de toonbroden mochten eten. Hij overtrad een ceremoniële wet uit het Oude Testament. Waarom? Hij was op de vlucht om zijn leven te redden. Hij had honger. Zijn honger had bij God een hogere prioriteit dan het onderhouden van rituelen. Daarom hadden blijkbaar noch God, noch de Farizeeën daar iets op David aan te merken.

20

De sabbat is gemaakt voor de mens

Jezus voert dat aan als bewijs van hun eigen inconsequentie. Jullie bekritisieren Mijn discipelen omdat ze op de sabbat doen wat niet geoorloofd is. David deed wat niet geoorloofd was in een vergelijkbare situatie. Hij had honger en overtrad de ceremoniële wet om zijn honger te stillen. Jezus zegt blijkbaar dat dit een vergelijkbaar geval is. Jezus zegt dus dat de sabbatswet een ceremoniële wet is. Als mensen honger hebben, gaat de behoefte van de mens vóór wat de ceremonie vereist. Daarom zegt Jezus in vers 27:

De sabbat is er voor de mens, niet de mens voor de sabbat.

Dit is op twee manieren opgevat. Sabbatariërs vatten het meestal zo op dat de sabbat voor alle mensen gemaakt is, en niet alleen voor Israël. Iemand zoals ik zegt dat de sabbatswet alleen aan Israël gegeven werd. Nergens in de Bijbel wordt de sabbatswet gegeven aan mensen buiten Israël, buiten het oude verbond. Het was iets wat de Israëlieten verplicht waren te doen. Alleen mensen onder het oude verbond zijn ooit verplicht geweest dat te doen.

Maar sommige mensen zeggen: „Nee, Jezus zei:

De sabbat is er voor de mens.

Zij zien dat als een weerlegging van het idee dat hij voor Israël gemaakt was. Hij was niet voor Israël gemaakt, maar voor de mens, voor alle mensen. Maar dat is natuurlijk niet het punt dat Jezus maakt. Als dat het punt was dat Hij maakte, zou Hij gezegd hebben: „De sabbat is gemaakt voor de mens, niet voor Israël.” Maar Hij zei:

De sabbat is er voor de mens, niet de mens voor de sabbat.

Hij maakt een heel ander punt.

Bovendien, als Jezus probeerde te zeggen dat de sabbat voor alle mensen gemaakt was en niet alleen voor Israël, hoe zou dat dan in deze context passen? Waren daar soms mensen die dachten: „De sabbat is alleen voor Israël”? Als ze dat dachten, waarom

zouden ze dat dan ter sprake brengen? Iedereen daar was Joods. Ze zouden het niet als bezwaar ter sprake brengen: „Jezus, de sabbat is alleen voor Israël gemaakt.” „Nee, hij is voor alle mensen gemaakt.” Dat was niet het onderwerp waarover gesproken werd.

De vraag die besproken werd, was of deze Israëlieten de sabbat mochten overtreden zoals ze dat deden, om zichzelf te voeden wanneer ze honger hadden. Het antwoord is dat als David zoiets kon doen, zij zoiets ook konden doen. De ceremoniële wet was niet gemaakt om mensen te onderdrukken. God maakte niet eerst de sabbat en daarna de mensen om die te onderhouden. Hij maakte de mensen en daarna maakte Hij de sabbat. Toen Hij het gebod gaf om de sabbat te onderhouden, was dat ten behoeve van mensen — om precies te zijn Israël, aangezien zij de enige mensen zijn aan wie Hij gebod hem te onderhouden. Zij zijn mensen; zij zijn mensen van het menselijk geslacht.

Jezus zegt eenvoudigweg: „Gebruik de rituele wetten die God gegeven heeft niet om mensen zo te onderdrukken dat ze niet eens kunnen eten wanneer ze honger hebben.” Dat ligt bijna in dezelfde lijn als de kwestie van het vasten. Jullie vasten en maken jezelf op bepaalde momenten onnodig hongerig. God is er niet op tegen dat mensen eten wanneer ze honger hebben. Hij heeft ook niet bedoeld dat de sabbat hen zou onderdrukken en zou verhinderen dat ze kunnen eten wanneer ze honger hebben. De sabbat was bedoeld als een zegen voor mensen, niet als een last voor mensen. Dat is wat Hij zegt.

21

Jezus is Heer over iedere dag

Daarom zegt Hij:

De Zoon des mensen is ook Heere over de sabbat.

Daar heb ik het ook over gehad toen we over het gezag van de Schrift spraken. Toen Jezus zei dat de Zoon des mensen ook Heere van de sabbat is, waarom gebruikte Hij dan het woord „ook”? Zou Hij niet hetzelfde duidelijk hebben gemaakt door eenvoudigweg te zeggen:

Daarom, de Zoon des mensen is Heere, óók van de sabbat.

MARKUS 2:28

In dat geval zou Hij zoiets zeggen als: „Ik sta boven de sabbat. Ik ben de Heere van de sabbat. Ik heb het recht om, als Ik dat wil, Mijn discipelen op de sabbat te laten doen wat ze willen, omdat Ik zelfs de Heere daarvan ben, en niet alleen hun Heere.”

Maar wanneer Hij zegt dat Hij zelfs Heere van de sabbat is, betekent dat volgens mij dat Hij de Heere van maandag is, en dat Hij de Heere van dinsdag en van woensdag, donderdag en vrijdag is. Hij is ook de Heere van de sabbat. Hij is Heere van alle dagen, zelfs van de sabbatdag. Dat wil zeggen: op iedere dag van de week, welke dag het ook is, is Jezus op die dag de Heere. Hij is op die dag net zo goed de Heere van Zijn discipelen als op de andere dagen. Daarom is het voor Zijn discipelen niet belangrijk dat ze, voordat ze iets doen, nagaan welke dag het is. Het gaat er veeleer om dat ze nagaan wat de Heere wil dat ze doen, want ook op die dag is Hij hun Heere.

De verplichting van mensen die een heer hebben, is de wil van hun heer te doen. De werkelijke vraag is dus niet of er een bepaald geheel aan verplichtingen is dat op de ene dag wel geldt en op een andere dag niet. De vraag is veeleer: wat wil Jezus dat je op een bepaalde dag doet? Als de discipelen met Zijn goedkeuring aren plukten op het veld, welnu, dan is Hij op die dag de Heere. Ze moeten aan Hem verantwoording afleggen, met andere woorden, niet aan de wet. Hij is op die dag de Heere.

22

Jezus' onderwijs in sabbatsconflicten

En zo zullen we nog meer sabbatsconflicten tegenkomen wanneer we bij hoofdstuk 3 komen. Helemaal aan het begin volgen er een aantal sabbatsconflicten achter elkaar, omdat dit voor Jezus een belangrijke kwestie was. Het lijkt er daarom op dat het voor

ons niet moeilijk zou moeten zijn om te onderscheiden wat Jezus over de sabbat leerde. Hij leek de sabbat namelijk bewust uit te kiezen als een dag om dingen te doen die omstreden waren, zodat Hij de gelegenheid kreeg om onderwijs te geven over de sabbat.

Maar het is interessant dat Hij bij alle gelegenheden waarbij Hij onderwijs gaf over de sabbat, niet leerde dat iemand verplicht was die te houden. Hij leerde andere dingen.

Hoeveel gaat niet een mens een schaap te boven! Daarom is het geoorloofd op de sabbatdagen goed te doen.

MATTHEÛS 12:12

En het gebeurde dat Hij op een sabbat door de korenvelden ging; en Zijn discipelen begonnen onder het lopen aren te plukken. En de Farizeeën zeiden tegen Hem: Zie, waarom doen zij op de sabbat iets wat niet geoorloofd is? En Hij zei tegen hen: Hebt u nooit gelezen wat David deed toen hij in nood verkeerde, en hij honger had, en zij die bij hem waren? Hoe hij het huis van God binnengegaan is ten tijde van Abjathar, de hogepriester, en de toonbroden gegeten heeft, die niemand mag eten behalve de priesters, en ze ook gegeven heeft aan hen die bij hem waren? En Hij zei tegen hen: De sabbat is gemaakt ter wille van de mens, niet de mens ter wille van de sabbat.

MARKUS 2:23-27

Maar Jezus antwoordde hun: Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook.

JOHANNES 5:17

Dat zijn de dingen die Hij werkelijk zei.

Hij veroorzaakte opschudding door op de sabbat iets omstredens te doen en liet daarover een conflict ontstaan. Vervolgens gaf Hij onderwijs dat lijnrecht inging tegen wat Zijn critici vonden, omdat Hij blijkbaar iets over de sabbat duidelijk wilde maken waar zij niet aan dachten. We zullen Hem daar in het volgende gedeelte opnieuw over horen spreken.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Markus 2:13-14
- Markus 12:14
- Mattheüs 21:31
- Markus 2:15
- Markus 2:16
- Lukas 7:39
- Markus 2:17
- Jesaja 53:5
- Jesaja 53:4
- Markus 2:5
- Markus 2:10-11
- 1 Petrus 2:24-25
- Markus 2:18
- Markus 2:19-20
- Markus 9:29
- Mattheüs 6:2,5,16
- Mattheüs 6:16
- Mattheüs 9:15
- Mattheüs 11:16-17
- Mattheüs 11:18-19
- Johannes 3:27
- Handelingen 13:2
- Markus 2:20
- Markus 2:21

- Markus 2:22
- Markus 2:23-28
- Markus 2:28
- Mattheüs 12:12
- Markus 2:23-27
- Johannes 5:17

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.